

МУЗЕЙ ВАСИЛЯ СИМОНЕНКА У ТАРАНДИНЦЯХ: ДО ІСТОРІЇ СТВОРЕННЯ

Рогожа М.М. (Умань)

Про музей Василя Андрійовича Симоненка (1935-1963), котрий розміщений у Тарандинцівській середній школі (Лубенський р-н Полтавської обл.) сказано та написано достатньо багато. Найбільш повно матеріали про музей та його експонати подано, на нашу думку, в спеціальному виданні полтавського вченого М.І. Степаненки «Літературні музеї Полтавщини». Музей указано як літературно-меморіальний, що в цілому відповідає контексту загальної ідеї: Полтавщина літературна.

Однак історія задуму, історія створення та, власне, сам процес творення музею у багатьох виданнях зводився у кращому випадку до декількох речень, часто без зазначення імен причетних осіб і важливих

дат його становлення; очевидно, автори поспішали донести до читача зміст багатого музейного надбання: оригінальних речей, вжиткових предметів, записаних спогадів та подарунків музею від людей, які особисто знали поета, а також просто дарувальників.

Необхідно сказати, на нашу думку, загальне – до кожної людини творчий доробок Василя Симоненка приходив у свій час. Наприклад, за розповідями Василя Григоровича Бута, творця музею поета у сучасному вигляді, його засновника й організатора, він запам'ятав В.А. Симоненка учнем другого класу, коли старші хлопці показали високого стрункого юнака з пишним чорним волоссям і сказали, що він пише вірші...

Ішов час, змінювалися події та обставини в житті В.Г. Бута. Склалося так, що його в 1987 році призначили директором Трандинцівської середньої школи, яку особисто він закінчив у 1958 році (8 класів, авт.). Новопризначеному директорові довелося вирішувати відразу декілька важливих питань. Серед них – будівництво нового приміщення школи, оскільки перед тим діти навчалися у кількох давно збудованих приміщеннях, спортивна зала була відсутня взагалі.

Водночас, у соціально-культурному просторі України від середини 80-х років ХХ століття почалися істотні зміни у відновленні суспільної свідомості, повернення із забуття пам'яті про кращих синів українського народу. Зокрема, відбулася поїздка групи лубенців до Черкас, відвідали, серед іншого, й могилу Василя Симоненка на міському цвинтарі. Відповідно, порушили тему відновлення пам'яті про колишнього її випускника відомого українського поета Василя Андрійовича Симоненка з новопризначеним директором школи. Василь Григорович відповів, що думати про збереження пам'яті став ще вчителем, оскільки зберіг дитячі враження про нього.

Потім почалася спільна робота директора та педагогічного колективу над увічненням пам'яті поета шляхом створення шкільного музею. Автор володіє в особистому архіві автентичним рукописом «Сповіді», власноручно написаним В.Г. Бутом. Починається він з абзацу, який автор бачить необхідним привести повністю: «Я не вважаю себе першопрохідцем у збереженні пам'яті про В.А. Симоненка і його творчого надбання. Ще в 1974 році директор школи М.М. Міщенко звертався Спілки письменників України з проханням посприяти реабілітації доброго імені поета. Учителі й учні на той час виготовили альбом про життєвий і творчий шлях В. Симоненка і провели 8 січня 1975 р. творчий вечір пам'яті поета.

У 1985 році в урочистій обстановці в школі відзначили 50-річчя з дня народження В.А. Симоненка. До цієї дати було виготовлено під керівництвом учительки (української мови та літератури – авт.) К.М.

Дорош два стенди про життя і творчість нашого випускника». Далі повідомив, що серед київських і полтавських гостей сельчанам, вчителю й учням бачилися «...Микола Сом, Іван Драч, Микола Вінграновський, Ганна Чубач, Микола Луків, Олександр Чуча, Федір Гарін та ін.».

Незайве ще раз підкреслити, що будівництво нового приміщення, до якого активно залучалися члени педагогічного колективу, успішно завершилося і наприкінці серпня 1995 року відбулося його урочисте відкриття. Примітно, що ні у кого не виникло заперечення у зв'язку з присвоєнням школі імені Василя Андрійовича Симоненка та введенням його до офіційної назви навчального закладу. Водночас, склалося враження, навіть переконання, що ідея створення меморіального музею стала важливим об'єднувачим і колективноформуючим фактором у повсякденному житті школи.

Пошуковці з числа вчителів спільно з учнями старших класів активно збирали матеріали. Велику допомогу надали вчителі-пенсіонери Микола Максимович Міщенко та Ганна Андріївна Сидоренко (перша вчителька української мови і літератури).

Активізація пошукової роботи дала свої результати, які широко обговорювалися на засіданнях педагогічної ради школи впродовж 1995-1997-го років. Фонди майбутнього музею продовжували поповнюватися унікальними експонатами, зав'язалося листування з матір'ю поета, яка доживала віку в Черкасах, однокласниками, друзями, університетськими товаришами. В урочистій обстановці 8 січня 1998 року школа відкрила «Клас-музей Василя Симоненка», одне з центральних місць зайняло характерна дерев'яна парта з фаянсовою чорнильницею та ручкою, в якій перо «з зірочкою». «Чи не найбільшу допомогу у зборі матеріалів дали друг В. Симоненка Микола Сом і режисер з Черкас Ю.В. Смолянський, який дав для музею більше 50 експонатів, і який поставив (у Черкаському обласному музично-драматичному театрі – авт.) по творах В. Симоненка більше 600 вистав. Як один, так і другий сприяли пропаганді музею».

Зрозуміло, що дизайн музейного інтер'єру класу-музею було виконано на рівні тогочасних внутрішніх можливостей педагогічного колективу. Це розуміли у школі, селі. Екскурсійні групи та делегації зі шкіл району та сусідніх районів розуміли аматорський рівень оформлення музею. Невдовзі директора школи обирають депутатом районної ради. Виникла специфічна дилема: музей став відомим далеко за межами села та району, водночас, його оформлення залишається попереднім і приходиться у протиріччя зі змістом. Нарешті постійні депутатські звернення В.Г. Бути дали конкретний результат – Лубенська районна рада у 2003 році виділила необхідні кошти на принципове оновлення інтер'єру. Тому до 8 січня 2004 року художником Віктором

Юр'евичем, за безпосередньої участі вчительки зарубіжної філології Світлани Борисівни Яценко, оновлений музей був готовий прийняти відвідувачів.

Збір експонатів й оригінальних речей не припинявся. Скоро їх обсяги переважили фізичні можливості однієї кімнати музею, постала проблема росту експозиційної частини. Вирішити проблему допоміг наступник Голови Верховної Ради України Микола Томенко, який 8 січня 2008 року відвідав дідівщину Василя Симоненка у селі Біївці та музей поета в Тарандинцівській середній школі. Обговорюючи питання музею в цілому, В.Г. Бут порушив проблему обладнання новими матеріалами ще однієї кімнати в приміщенні школи. Микола Томенко допоміг віднайти кошти в необхідному обсязі.

Уже 18 травня 2008 року разом з головою Українського фонду культури Борисом Олійником в урочистій обстановці перерізали стрічку на вході до нової експозиційної зали. Доречно нагадати, що основну частину робіт виконали вчителі школи, які вже набули досвіду роботи з музейними експонатами. Керувала роботами з оформлення С.Б. Яценко, яка стала виконувати обов'язки завідувача музею.

Наступним етапом у роботі директора та всього колективу стало питання подальшого розвитку (розширення) діяльності музею, надання йому нової якості. Послідовні кроки в цьому напрямі сприяли тому, що уже в 2009 році йому було присвоєно звання «зразковий музей». Такий статус став визнанням спільної роботи директора школи, педагогічного колективу та громадськості села, згуртованої навколо ідеї існування та подальшого розвитку музею пам'яті випускника школи, громадянина, поета-шістдесятника, предтечі лібералізації та демократизації суспільства.

Любов поета до рідної землі, свого народу, української мови і культури склали основу свободи творчості поета, заклали ідейне підґрунтя для потужного пробудження національної свідомості. Навіть попередній аналіз діяльності музею засвідчує необхідність подальшого дослідження спадщини В.Симоненка. Наприклад, значний інтерес представляє географія відряджень у якості кореспондента «Робітничої газети», не менш важливою справою бачиться їх «олюднення». Ці напрями досліджень, на нашу думку, мають значення у зв'язку зі зростанням кількості екскурсій і відвідувачів.

Не менш важливим для розуміння життя та поетичної творчості Василя Андрійовича Симоненка залишається дослідження соціокультурного феномену шістдесятництва у суспільно-політичному та культурному житті Української РСР, у подальшому – України, його впливу на формування протестних настроїв, зокрема, їх вираження у

творах художньої літератури. Адже Василь Симоненко знаходився в
одному часово-творчому просторі з Ліною Костенко, Алою Горською,
Іваном Драчем, Іваном Світличним, Миколою Вінграновським,
Василем Стусом, Євгеном Сверстюком, Миколою Сомом, Станіславом
Тельнюком, Вадимом Пепюю та ін.